

Свої... Чужі...
Людмила Когут

Її книжковий світ створений для друзів, тих людей, котрі вміють читати, думати, слухати, плакати, сміятись, співчувати, вірити, довіряти, прощати, зневажати, шкодувати... В її ірреальному світі поважають усі людські почуття, крім одного – ненависті. Її герої – добрі люди, і своїми діями вони ніби промовляють до читача: – Спрямуй промінець свого душевного світла туди, де панує суцільна пітьма. Ніколи не шкодуй своїй широкій усмішці і даруй тому, хто так її потребує. Власну зболену сльозу обережно поклади на щоки того, кому не знайомі сльози співчуття, можливо, вона розбудить це холодне, черстве серце і зігріє його. Не жалій своїй доброти тому, хто ніколи не мав її і за усе життя так і не навчився її віддавати. Поділися своєю безмежною вірою з кожним, у кого її немає, своєю надією підтримай того, хто вже почав її втрачати, а свою гарячу любов неси і віддай усьому світові...

Людмила Когут

Свої... Чужі...

Передмова

Я розповідаю про те сокровенне, що хвилює розум і душу: про кохання, родину, цікавий і складний навколишній світ. Мої герої – серед нас. Їхнє життя таке ж різнокольорове і швидкоплинне, як і в реальності. Перед вічністю всі рівні, і немає у світі такої сили, яка б зупинила рух часу. Він однаково злітає для всіх... Час справедливий – у нього немає обраних. Шкода лише за тим, що минає він в усіх порізно: у когось – під голосні акорди і радісні мажорні звуки, а в інших – під сумні мінорні пісні.

Майже як у природі, невід'ємною частиною якої є ми, люди... Тільки-но було по-літньому тепло і радісно, а вже за хвилю – раптовий білий сніг суворо обнімає красуню осінь, а далі надходить безжалісна люта зима, яка дає вдосталь часу для роздумів, комусь у безрадісні самотні вечори, під тужливу пісню хуртовини. А щасливчикам долі зима, демонічна і непередбачувана, приховала щедрі дарунки – теплі моменти, біля ласкавого вогнища каміна, де можна помріяти наодинці або побути із ширими друзями.

Але з часом і вона, лиха білолиця снігова королева, уперто сперечаючись із весною, поволі відходить, і якоїсь миті, тепер уже зовсім ніжно, востаннє накриває своїм пухнастим покривалом усе навколо.

А потім знову радісно, і мов зненацька, наступає тепло, і ласкаве весняне сонце топить лід душевного холоду і кригу важких думок; а далі стрімголов відцвітає й ця квітуча принцеса і надходить щаслива літня пора...

Усе, як у нашому житті – постійний коловорот і зміни. Тільки-но людина буяла молодістю та красою, а не зчулась, як змарніла і відцвіла, та й пережила всякого... Бо ж від радощів до горя – півкроку, від багатства до бідності – лише мить. Скрутні часи були, є і будуть у всіх. Але люди хапаються за останню надію: живуть, кохають, страждають, борються...

Так і мої герої, перемагають, незважаючи на труднощі, чи зазнають прикрої поразки, але виробляють власний кодекс гідностей і старанно передають свій життєвий досвід і мудрість від покоління до покоління, навчають доброти, поваги, любові до ближнього. Вони намагаються вселити впевненість, що навіть за найтяжчих обставин кожен може вплинути не тільки на власну долю, а й на події, які відбуваються навколо. Ніхто не має права стояти осторонь і виконувати роль байдужого глядача!

Мої герої, у своїй більшості, – порядні люди, яких без ліку. Про долі, які вони проживають, можна довго сперечатись...

Залишаю на ваш розсуд, наскільки вони правдиві, але в будьякому разі нехай ваше спілкування з ними буде приємним.

Я мрію, щоб це віртуальне знайомство було до щему в серці реальним, щоб воно стало предметом для роздумів, щоб ви разом пережили їхні болі, радощі і кохання...

Свої... Чужі...

Роман

Частина перша.

Я буду вас завжди любити...

Потвора й принц, жебрак і багатій.
Але відчутти щастя тим лиш вдасться,
Хто створить сам його в душі своїй.

Чи злидарюеш? Чи то грошей злива?
Чи є кохана? Чи лише одна?
Перехитрити Бога неможливо:
За все воздасться кожному сповна.

Віталій Іващенко

Був чудовий літній день, гості розійшлися і залишилися тільки найближчі. Подвір'я виглядало ніби після військових дій – ні проїхати, ні пройти. Під плотом у безладі стояли кошики з начинням і тулились один до одного різні меблі.

Сусіди шукали свої столи, але серед такої великої кількості та без знайомої скатертини впізнати їх було непросто. Вони видавались однаковими, і чоловіки раз за разом перевертали усі підряд, дивились на нижню частину стільниці, на якій хімічним олівцем власники завбачливо підписали своє ім'я. Чоловіки голосно вигукували імена односельців:

– Микольців Іван, Настунька з Закутка, Каська з Острова, Роман Мокрий...

Декілька днів тому з усіх кутків села зносили їх на це подвір'я, потім старанно добирали до столів лавки відповідної висоти та крісла. Тут мало відбутися весілля, і господарі потребували значної сусідської допомоги. Тепер же, після вдалої гучної забави та щедрих поправин, селяни з гарним гумором і жартами по черзі забирали на свої господи власні прості пожитки. Жінки з жартами розбирали посуд, баняки та миски.

Уважна весільна господиня наділяла кожную сусідку, в якій щось позичала, невеликим «приданим» у вигляді пляшки первачку, пампушок, голубців, славнозвісного і незамінного олів'я та безлічі страв, які залишаються після забави у хлібосольній українській родині.

Перед весіллям сусіди, ближні і далекі, ділились із господарями, які одружували дітей, усім, чим могли. Хто приніс качку, хто курку або індичку, хто миску яєць і плесканку сиру, а потім гуртом під керівництвом вправної сільської господині готували різні страви, які в їхньому селі називали мелодійним словом «почарків'я». Робили домашні ковбаси і м'ясні завиванці, вудили шинку та шпндерок, а ніч перед забавою узагалі була найцікавішою: святковою і голосною.

Жінки крутили маленькі, як пальчики, голубці, чаклували над грибною підливкою, варили весільний борщ і пекли до нього смачні часникові пампушки, готували різноманітні м'ясні та рибні страви, наввипередки пропонували нові цікаві салати. Але найголовніше, що при цьому казково-смачному дійстві ніхто не скигив і не жалівся на втому: усі встигали влучно і весело жартувати, співати веселих пісень і розповідати смішні байки та анекдоти. Голосна весільна господиня аж плакала від сміху, одна розповідь швидко змінювала іншу:

– Було б добре, як би при розписці у нареченої питали, а чи згодна вона щодня збирати по хаті його шкарпетки, а в п'ятницю зустрічати п'яним у дим серед ночі, відпускати на риболовлю з ночівлею, дивитися з ним футбол, терпіти його друзів і самотійно вести все хатнє господарство? А в нареченого – а чи згоден він віддавати їй усю зарплату, пам'ятати всі

урочисті дати, регулярно дарувати дружині квіти, любити тещу, не пити, не гуляти? Отак треба питати! А то – «в горі та радості...» І знову чувся регіт від наступної оповіді.

Свіжоспечені різнобарвні плячки та причепурені кольоровими стрічками короваї чекали своєї черги в коморі. Їх нарізали в самому кінці, щоб вони не засихали. Солодощі були справжньою окрасою весільного столу.

Тонконогі шкляні кльоші яскравовеселкових кольорів височіли над усіма тарілками. Вони гонорово показували своє верховенство і виставляли на огляд майстерно викладені на них гірки жовтих горішків та кручеників, притрушених цукровою пудрою, апетитних маківників і золотобоких медівників, завиванців з усілякими начинками та десятки інших тістечок і смачнущих десертів, назви яких неможливо було й перелічити.

Село, в якому проходило це святкове дійство, було невеликим, і найголовніше – воно було наскрізь переплетене тісними родинними зв'язками. Тут через подвір'я проживали Світлицький, Верховинець, Гуменний, Українець... І знову Світлицький, Верховинець, Гуменний, Українець... Прізвища повторювались і повторювались.

Місцевість була надзвичайно мальовничою. Село зручно вместилося поряд затишного смерекового узлісся, що зі сивої давнини росло біля підніжжя невисокої гори, яку лагідно обнімала ріка. По довгій і важкій кам'яній дорозі ріка геть загубила гірські сили і тут, у долині, потихеньку перекочувала уже заспокоєні води по невеликих каміннях та журливо співала свою прадавню пісню життя.

Не так далеко за сизуватою пеленою проглядались високі гори.

Міські жителі могли лише щиро позаздрити селянам, які від народження і до останнього подиху неквапливо ходили по отчих просторах та тішились навколишньою красою батьківської землі. Від діда-прадіда вони вперто мережили своє розмірене спокійне буття по канві споконвічних приписів і настанов цього чудового краю, в якому їм судилося жити. Були виважені, господарні і дбайливі, докладали всіх зусиль, щоб переробити нескінченну сільську роботу: вставляли зраненька, ледве на світ благословляється, і лягали спати з першими півнями.

І лише тепер, коли сусіди потребували їхньої допомоги, вони змінили свій звичний життєвий ритм, бо віддано зберігали старовинні звичаї: в останню дорогу своїх земляків проводили вкупі і святкували також усе разом.

От і на це весілля зішлося ледь не все село. До них приєднались міські гості, уся вулиця вздовж була заставлена невеличкими автобусами і машинами, які привезли гостей з усіляких усюд. Хлібосольні і доброзичливі сусіди вже визначилися між собою, хто буде забирати на нічліг приїжджих з міста.

Весілля справляли на подвір'ї бабуні нареченого. Одружувався її старший онук – Іванко. Селяни гуртом зробили великий дерев'яний навіс, який зі середини прикрасили яскравими гуцульськими килимами, барвистими ліжниками, гілками ялиці та різним пахучим зіллям, а на центральній стіні

цього тимчасового розбірного сільського ресторану прикріпили старовинні, ще дідівські образи, вправно завиті вишиваними рушниками.

Нарешті підготовчі роботи були завершені і наступила урочиста частина – усі йшли до церкви, яка стояла в центральній частині села. Усміхнені молодята очолювали величну весільну ходу і зупинялися навпроти кожного подвір'я та чемно вклонялись усім, хто вийшов подивитися на багатолюдний яскраво вбраний радісний кортеж.

Такої великої кількості приїжджих на своїх теренах селяни ще не бачили, і тепер ця церемонія для них виглядала як виняткове святкове дійство, майже театральна вистава. З кожного подвір'я лунало: «Най вас Бог благословляє!», «Хай вам щастить!», «Многії і благії літа»...

Усе говорило про щирість і доброту місцевого люду, який жив далеко від міста, і в цей час не переймався проблемами незнайомого жорстокого урбанізованого світу, що вирував за обрієм...

Коли Іванко йшов до шлюбу, його мама так плакала, що інші її діти і чоловік Євген напівжартома звертали їй на це увагу:

– Марічко, – тихенько шепотів чоловік, – заспокійся, усе буде гаразд. От побачиш, весілля пройде на вищому рівні. Ти ж знаєш, що ми зробили усе можливе, а неможливе залишимо на Бога. Не хвилюйся... Я тебе прошу, перестань плакати, бо вже люди дивляться на тебе...

– Мамо, припиніть, будь ласка... Ну що ви заводите плачі і наганяєте на себе і на нас жаль? Він що, бознакуди іде? Та одружується ваш син і влаштовує особисте життя. Радіти треба, а не нервуватися. Давно вже йому пора було це зробити. Нарешті він розв'язав нам весільний мішок, тепер і ми можемо за ним, найстаршим...

– Я вам дивуюсь, мамо! Усі навколо такі веселі, а вам мало що бракує, щоб ви не затужили. Зрозумійте, що Іванко йде не у в'язницю, а лише до шлюбу. Та добре, що іде до столиці, а не за кордон чи в якусь далечінь! Скучите за ним, то поїдете в гості до нього... Та й ми будемо мати в кого зупинятися. Не сумуйте, все буде добре...

Донька Ірина зауважила трохи ображено:

– Взагалі, мамо, так плачуть за доньками, а не за синами. Я хочу бачити, чи ви за мною і Світланю так будете проливати сльози, як за своїм улюбленцем, Івасиком.

Марія нічого не відповідала, тільки подумки доводила до них:

– Говоріть, говоріть! Побачите і відчуєте, як у вас будуть власні діти. Я вам бажаю такого сина, як мій Іванко. Півсвіту обійдеш і не знайдеш подібного... Золота дитина...

У церкві голці ніде було впасти, гості стояли один біля одного і, затамувавши подих, спостерігали за молодятами. Євген ніжно підтримував дружину під руку, вона цілком довірилась йому і навіть не дивилася собі під ноги, її погляд був повністю прикутий до вінчання сина. Марія

тішилася, що урочистість відбувалася в цій старовинній дерев'яній церкві, де брали шлюб ще її дідусь і бабуня, а потім і батьки, а пізніше і вона зі своїм чоловіком. Образи цієї церковці чули молитви не однієї тисячі людей, бачили без ліку сліз і плачів, як від радості, так і від горя.

Нині ж був чудовий літній день, і вся церква ніби палала від сонячних променів, які сміливо пронизували кольорові вітражі, встановлені майже під дзвіницю.

У такому яскравому освітленні молодята виглядали як білі ангели, бо наречений так само був у світлому костюмі. Усі присутні весело перешіптувались в очікуванні цікавого і радісного весілля, до цього спонукало все: і святковий настрій молодят, і гарна погода, і бажання самої родини. Батьки молодого – вже поважного віку, а бабуня, на подвір'ї якої відбувалось весілля, і зовсім старенька. Та тепер усі родичі були задоволені: нарешті дочекалися цієї приємної і хвилюючої події.

Вони довго готувалися до урочистості та весілля, але воно, як і все в нашому житті, пролетіло за мить...

Ще в пам'яті лунала запальна весільна полька, і гості з приємністю згадували, як радісно кружляли у швидкому танці під заворожуючий спів скрипки і звук бадьорих акордів баяна...

Танцювали на дерев'яному настилу, який відігравав роль підлоги. Свіжотесані та гнбльовані дошки приємно пахли живицею. Особливо це відчувалося вночі. На той час гості вже отримали повне задоволення від щедрого частування, а тепер на додаток вони, ніби навмисне, були оповиті п'яним і незвичним запахом свіжої деревини. Та найбільше, що вражало усіх присутніх: ні з чим незрівнянний небесний килим – темносиній, майже чорний, на якому, під пильним чергуванням яскравого молодого місяця, низько висіли великі золотаві зірки літнього нічного неба. Вони ніби підморгували танцюючим і додавали їм романтичності й наснаги, і пари знову й знову кружляли у вальсі під мелодійний плач саксафона, яким майстерно володів приїжджий міський музикант...

А в проміжках між танцями місцеві співачки багатоголосо виводили свою улюблену:

Очі синіі-сині дала мати дівчині,
А навіщо давала, та й не знала сама.
А тепер цій дівчині через очі ті сині
Ані вдень, ані вночі та й спокою нема.

А нащо було, мати, очі сині давати?
Очі сині самотні, мабуть, будуть навік.
Очі сині та карі не підходять до пари,
А від цього серденько тільки в'яне й болить.

Не журися, дівчино, не журися, рибчино,
Прийде в серце потіха, прийде радісний час,
Поеднається серце з юним другом навіки,
І заграє веселка у дівочих очах.

Це було чудово... Але й воно минулось, мов казковий сон. Непомітно для всіх підкрався сумний момент прощання. Молодята розібрали весільні подарунки і поклали в машину, щоб відвезти цей скарб на нову квартиру, у столицю. Мама молодого виносила з хати пуховий коц і подушки, які власноруч зробила бабуня. Сестри несли пакунки із простирадлами, рушниками та різним домашнім дріб'язком, який мама завчасно купила для свого сина у придане. Вона так обдаровувала його, ніби видавала заміж доньку, а не одружувала сина.

Прощання в родині було напіввеселе, напівсумне. Молодь жартувала і сміялась, мама і бабуня плакали, а зажурений тато ходив за ними крок у крок і заспокоював їх обох. Нарешті молодята завели машину, з усіма розцілювались і щодуху поїхали у своє нове життя...

Тато, мама і бабуня, добре розуміючи, що на сьогодні їхня головна роль уже зіграна, раз за разом важко зітхаючи, пішли відпочивати, молодше покоління залишилось у літній кухні і продовжувало святкування, тепер уже без головних героїв цієї події, і тишилось тим, що літо – чудова пора для весілля.

Тридцять років тому...

Був подібний лагідний день, Марія і Євген їхали до родини. Причин для поїздки у батьківські краї було більше ніж достатньо: хрестини, уродини, весілля, похорони, поминки... Того разу вони їхали з радістю: їх також запросили на весілля.

...Два дні забави проминули у швидкій круговерті. У голові ще звучали голосні мелодії коломийок, а вони вже мусили повертатися до міста. Їхали завантажені, колеса машини аж прогиналися від ваги.

Чого тільки не надавали «своїм містюхам» батьки і двоюрідні сестри, брати, тітки і вуйки: і різні смаколики з весілля, і сало та смалець зі шкварками, і бульбу та буряки з морквою, і самогон та безліч банок із капустою, огірками і помідорами від різних господарів із великої дружньої родини.

Єдине, що їх гнітило при спілкуванні з родиною, а потім різко псувало настрій, – питання про дітей.

Не було ні однієї людини, яка б напівжартома не спитала: «Марічко, а коли ви вже нарешті назбираєте грошей і купите собі дитинку?»

Вона не знала, як мудро відповісти всім цікавим зазирнути в її подружнє ліжко, щоб їх не образити і не зруйнувати нормальні родинні стосунки. Але завжди після цих питань у неї залишався неприємний осад на душі. Подумки намагалася себе заспокоїти:

«Вони ж питають не зі зла, а так – з цікавості... Певно, переживають за нас?! Та навіщо ранили серце і задавали питання, на які важко дати правдиву відповідь? Вони ж повинні розуміти, що не про все можна запитувати. Є речі, про які не розповідають і, тим більше, не виносять назагал, та ще й при забаві...»

У них було майже, як у казці: жили вони у шлюбі більше ніж десять років, і все в їхній родині було добре, крім одного – не давав їм Бог дітей. Які тільки ліки вони не приймали, у яких санаторіях не лікувались – результат був нульовий.

– Геню, я люблю їздити до родини, але я втомилась жартувати на тему нашого батьківства. Візьмімо дитинку у притулку. Дивись, скільки є випадків, що нормальні батьки гинуть в аваріях або, бідолашні, розбиваються на машинах, а малесенькі дітки залишаються сиротами. Я хочу взяти собі дівчинку. Будемо мати для кого жити...

– Коли ти готова до такого кроку, я не маю нічого проти. Мені вже за тридцять, як ще трохи зачекаємо на своїх дітей, а в нас нічого не вийде, то й чужих пізно буде брати на виховання, бо ми вже й самі, напевно, не схочемо...

Минув місяць роздумів, і схвильовані вони переступили поріг дитячого будинку. Євген тримав великий пакет із різними цукерками та шоколадками, Марічка – пакунок з іграшками, бо йшли знайомитися з дітьми і не випадало прийти з порожніми руками.

Приміщення було сірим і безрадісним. І хоча працівники ретельно намагалися створити тут сімейну та затишну атмосферу, їм це не вдалось. Навіть стіни, прикрашені численними плакатами, дешевими ілюстраціями та картинами, на яких було змальоване щасливе дитинство видуманих дітей, видавали нагору дух казарми для маленьких «державних в'язнів».

Від нервового напруження серце Марії защеміло, а потім вона фізично відчула, що воно ніби зіщулилось та враз змаліло і від цього божевільного збудження сказано билось не в такт, мовби йому раптом стало забагато місця в її тілі. Вона подивилася на Євгена, він також зблід і глибоко дихав, йому бракувало повітря.

У приміщенні пахло хлоркою і невідомими їм дезінфекційними засобами.

Вони знали, що йдуть на таку важливу зустріч, але не сподівались, що ще не побачивши нікого з дітей, саме приміщення і його атмосфера так глибоко вразять їх.

– Людям, які працюють тут із дітьми-сиротами, треба поставити пам'ятник ще при житті, – тільки й вимовив Євген. – Ідімо до директора, вона сказала, що їй кабінет на другому поверсі.

Керівник цієї сумної установи була привітною і лагідною. Уважно вислухала прохання молодих людей, розпитала про їхній фінансовий стан, роботу, освіту, родину і про їхнє життя взагалі, детально розповіла, які папери вони повинні зібрати для передання дитини в родину, і сказала, що вони навіть сьогодні можуть познайомитись із дітьми у притулку.

– Я розумію, що це хвилюючий момент... Зустріч із дітьми не може вас не зворушити, – сказала вона, проводжаючи їх у гральну кімнату. – Але намагайтеся бути спокійними і веселими, у нас дуже приязні і хороші діти. Старші, правда, – трішки залякані, бо вже розуміють, де вони перебувають. Багатьох із них забрали від недолугих батьків, а малесенькі – ще щасливі,

бо не відають, бідачки, де вони і що їх чекає в подальшому житті, – вона важко зітхнула. – Я давно тут працюю, набачилась усякого. Не знаю, як серце мое ще витримує споглядати кожен день, як ці дітки в нас ростуть, а потім, тільки ми поставимо їх на свої ніжки, чогось навчимо, треба їх віддавати по етапу – у школу-інтернат. А там таке важке життя на них чекає!!! Не хочу про це думати і говорити, – усміхнулась.

– Я втішена, що хоч одна дитиночка сьогодні знайде собі батьків. Я була б щасливою, як би люди частіше приходили до нас і стелили б перед нашими дітьми рушничок щасливої родинної долі... Хай би ми й роботи не мали, зате ці діти мали б батьків. Я й сама планую взяти собі на виховання дитину, бо не маю власних. Але на сьогодні це тільки мрія, хочу вмовити свого чоловіка... Дуже важко споглядати за життям цих малюків. Серце розривається на шматки не один раз... – Вона знову глибоко зітхнула і відчинила двері у велику кімнату.

Марічка наперед прийняла заспокійливі пігулки, щоб не плакати від самого порога.

У великій гральній кімнаті було чисто і затишно, та їй здалось, що в повітрі стояв невидимий, але відчутний дух дитячої туги і сирітства.

Дівчатка і хлопчики гралися разом, порозсідались та порозлягались на килимі і складали свої замки та фортеці з різнокольорових кубиків та конструкторів, хто бавився ляльками, хто малював. Діти були різного віку – від одного року до п'яти. Марійка не могла їх охопити одним поглядом, дітей було багато, більше ніж двадцять.

– Дітки, доброго дня! До вас прийшли гості, привітайте їх, поплескайте голосно в долоньки, щоб вони почули. Отак, гарні дітки! – директорка говорила до дітей веселим голосом, ніби сповіщала їх, що наступило якесь виняткове свято.

Для цих малят такі зустрічі дійсно були великим святом, бо коли до них приходили чужі тьоті та дяді, то когось від них забирали. Це траплялося не так часто, як би їм хотілось, але діти пам'ятали, що завжди дорослі приносили для них якісь подарунки і смачні цукерки, печиво.

– Я вас залишаю, а ви знайомтесь із дітьми, бавтесь. У вас є дві години, бо потім діти будуть обідати і спати. Як буде щось потрібно, то тут є нянечка, будь ласка, звертайтеся до неї. Я не буду вам заважати і забирати ваш час...

Директорка пішла, а маленькі люди, хто повзком, хто ледь дибаючи на ніжках, хто бігом, швидко взяли в коло своїх дорослих гостей. Діти простягали до них свої ручки, радісно усміхались, тицькали в них своїми маленькими пальчиками і питали: «Ти мама? Ти тато?»

Марійка та Євген не знали, на кого дивитись і кому давати яку іграшку, печиво та цукерки. Марія невесело усміхалась, і через колючу пелену сліз, які вперто застидали їй очі, не бачила нічого. Євген так само ледь не плакав. Він боляче відчув, наскільки ці маленькі люди голодні на ласку і батьківську любов. Така зустріч із дитячою бідною була не з легких!

Старші діти дивилися на прибульців із тугою, вони брали з їхніх рук подарунки, але усміхалися не так безжурно, як малеча.

За свій короткий вік вони встигли побачили велику кількість дорослих, які намагалися вибрати собі дитину, а йшли звідси ні з чим, бо приходили за дешевою гарною живою іграшкою, а не за маленькою людиною, так рано скривдженою жорстокою долею. Часом ці чужі люди були просто сліпі і не бачили в маленькому дитячому тільці дорослої зболеної душі, яка так гостро відчувала несправедливість і самотність, потребувала домашнього тепла.

Старші діти вразливо переживали моменти знайомств із недосконалим дорослим світом, їм було важче прижитись у новій родині, та й усиновлювали їх значно рідше. Бували такі дикі випадки, що їх повертали у дитячий будинок. Коли про це сумно розповіла директор будинку, то Марії ніби хтось сипонув льоду за комір. Вона з острахом уявила, що відчула ця маленька скривджена людина, яку спочатку ошасливили, а потім назавжди позбавили права мати батьків. Бо майже нереально, що б таку дитину знову всиновили.

Від співчуття і болю їй хотілося ніжно притулити до себе всіх обездолених дітей. Та вона добре розуміла, що це можливо зробити лише серцем, не вистачить рук, щоб захистити і зігріти їх своїм теплом і ласкою.

Марія сумно усміхалась і дивилася на маленьких діток, які нічого не розуміли, були веселими милими забавками. Не дивно, що їх брали з більшою охотою, бо вони не пам'ятали свого коріння і були в родині, як рідні.

Перше знайомство із притулком для Марії та Євгена морально видалося надзвичайно важким.

– Ми прийдемо наступного тижня. Нам би хотілось подивитися на дітей, коли вони спатимуть, а потім ми допоможемо нянечкам їх одягнути, побудемо з ними під час вечері і пізніше трохи пограємось.

– Звичайно, – відповіла стримано директорка. – Я знаю, що швидко вибрати когось із такої кількості дітей – дуже важко. Думаю, вам доведеться прийти не один раз... Ми вас чекаємо. Приходьте, будь ласка.

Дорогою додому Марійка плакала, Євген аж зупинив машину.

– Якщо тобі так важко, то припинімо цю затію і залишимо все у спокої. Дасть нам Бог своїх дітей, будемо мати, а ні – то ні!

– Геню, ти що! Просто я не можу заспокоїтись, як згадаю їхні сумні очі та рученята, що тягнулися за печивом чи цукерками. Скільки нещасних дітей! Ще трохи вони побудуть у цих умовах, більш схожих на домашні, а потім змушені йти в інтернати. А там знаєш як? Маленькі в'язниці. Ти думаєш, чого звідти діти тікають або й навіть руки на себе накладають? Господи, прости їхні душі невинногрішні. Думаєш, роблять це від добра? Я хочу взяти дівчинку, але мені їх усіх шкода, – і вона знову заплакала.

Євген обняв її лагідно і в той же час міцно, ніби від когось захищаючи:

– Марічко, яке ти маєш добре і м'яке серце. Ти будеш чудовою мамою. Ми виберемо собі дівчинку, і повір: я ніколи не скривджу ні її, ні тебе. Будь певною в цьому. А тепер поїхали додому, бо я страшенно голодний, холодний, не обігрітий жіночим теплом чоловік...

Дні промайнули в буденній круговерті, і знову наступив момент відвідин дитячого притулку. Марія завчасно купила солодошів, фруктів і невеличких іграшок. Приїхали, коли діти уже полягали спати.

Перевзулись у домашнє взуття, і чергова відвела їх у дитячу спальню. Ліжечка стояли по вікових групах. Маленькі дітки спали у спеціальних ліжечках із високими бильцями, щоб не впали, а старші – у звичайних ліжках, тільки невеличких розмірів.

Марія ходила поміж сплячих дітей, з ніжністю дивилася на ці милі живі клубочки, які солодко спали і, напевно, бачили кольорові сни, у яких дорослі люди спочатку пригощали їх цукерками і хотіли, але так і не ставали їхніми батьками.

Серед більших дітей хтось спав, а дехто просто лежав із розплющеними очима. Коли Марія підійшла до них, то не могла не спитати старшого хлопчика, який уважно дивився на неї:

– А ти чому не спиш?

– Я думаю!

– А про що ти думаєш?

– Про життя!!!

– Хм! Про життя?! А що ж ти про нього думаєш?

– Що воно важке...

– А що це означає?

– Це коли ти дуже чогось хочеш, а воно не збувається, і тоді стає так сумно жити. Оце й значить, що життя важке.

– Розумно ти говориш. А як тебе звуть?

– Іванко!

– А скільки тобі рочків?

– Мені чотири, скоро буде п'ять! І мені дуже шкода, що я такий великий хлопчик, бо мене вже ніхто не захоче взяти.

– Не сумуй, ще знайдуться і для тебе мама і тато. От побачиш! – Марія не втрималась і погладила хлопчика по голові. Він був коротко стрижений. Чорняве волоссячко стояло колючою щіточкою і приємно поколювало її долоню.

Їй захотілось іще його погладити, але вона швидко забрала свою руку, щоб не обнадіювати дитину своєю прихильністю. Хлопчик був гарненький, але Марія хотіла мати дівчинку.

– А кого ви хочете взяти собі?

– Я шукаю дівчинку!

– Так, дівчат беруть частіше. А яку ви хочете взяти?

– Ми ще не знаємо, ми ж не знайомі з усіма.

– А візьміть собі Світланку, таку біленьку з чорними очима. Вона добра і гарна.

– А що це значить «добра»?

– А вона, як ість, то завжди протягне ручку, щоб когось пригостити. А ще вона мало плаче і не капризує. Вихователька все її називає «Моя хороша дівчинка» і цілує її в щічку. Я б її взяв собі, якби я був дорослим.

– Дякую тобі, Іванку. Спи, я тебе потім чимось пригощу, коли ти прокинешся. Підійдеш до мене, добре?

Потім Марійка звернулась до нянечки, яка розкладала по місцях і шафках дитячі речі, і спитала її про Світланку. Та показала ліжечко, в якому спала дитина. Дівчинка виглядала мов янголятко, була бліденькою, але дуже милою.

– Подивлюся на неї, як вона проснеться. Познайомлюся ближче.

Пішла шукати Євгена, який на прохання виховательки прикручував якісь полиці.

Того дня Марія таки пригледіла для себе донечку, і була це дівчинка, яку нарадив хлопчик Іванко.

У притулку Світланка опинилась у річному віці, її мама померла при пологах, тата в неї не було, а бабця, яка взяла онуку на виховання, виявилася не найкращою опікункою: вона випивала. Сусіди не могли знести плачу постійно голодної і недоглянутої малечі. Так вона опинилась у притулку. Тут її виходили, відчистили і відмили, і з часом дівчинка перетворилась у біляву ляльку.

Ще не один раз Марія і Євген приходили у притулок для більш детального знайомства з дівчинкою. Вони її привчали до себе, гуляли з нею по будинку, годували, і вона потроху звикла до них. За цей час зібрали всі документи, потрібні для оформлення батьківства.

Настав день, коли вони мали забрати дитину додому. Дівчинка з нетерпінням виглядала своїх нових тата і маму і дуже втішилась, коли розпочався урочистий момент прощання із дітьми. Вона раділа, бо була в центрі уваги, і розуміла, що всі діти і дорослі зібралися разом у великій гральній кімнаті тільки заради неї.

- Світланко, скажи всім діткам «до побачення» і помахай їм ручкою. Отак, гарненько, папа... Чемна і хороша дівчинка, ідемо з мамою і татком додому.

І тут сталося несподіване, що перевернуло душу і прийомних батьків, і вихователів та нянечок. Побачена картина розчулила всіх, хто був поряд. Навіть директорка,

Стефанія Петрівна, яка пережила не одну зворушливу мить, заплакала, не стримуючи рясних сліз...

Хлопчик Іванко, що нарадив взяти Світланку, підбіг до Марії і міцно обхопив її за ноги:

- Тьотю, тьотю, ріднесенька, візьміть і мене зі собою! Візьміть! Я буду вас любити і завжди слухати. Я все зроблю, що ви мені скажете, я і Світланку буду бавити, як сестру свою. Не залишайте мене тут, я вас прошу. Тьотю, я буду вас любити найбільше від усіх на світі і буду називати вас «моя мамочка» і татка буду любити. Заберіть мене із собою, - Іванко міцно тримав її за ноги, говорив це і повторював, благав її крізь сльози, а вона тримала на руках дівчинку, на яку вже оформили всі документи і яку віднині вважала своєю дитиною.

Євген стояв поряд із речами дружини. Він заціпенів і був у повній розгубленості. Директорка, тихо шморгаючи носом, не знала, що робити і як відтягти та заспокоїти хлопчика, не травмуючи його психічно. Марійка плакала, бо в неї серце розривалося від жалю до малого, який заходився сльозами. Світланка також плакала, тримаючи маленькими ручками нову маму за ший, бо не розуміла, що ж тут діється.

Тільки декілька хвилин тому всі були такі веселі і цілували її у щічки і прощались із нею, а тепер усі плачуть?! Нянечки і виховательки витирали сльози, бо спокійно дивитися на такий дитячий біль було неможливо. Щоб витримати це видовище, треба було мати дерев'яне серце і залізні нерви.

- Я тебе візьму, Іванку, не плач. Ти будеш моїм сином. Тільки заспокойся, - говорила крізь сльози Марія, однією рукою тримаючи біляву дівчинку, другою ніжно гладячи чорночубого хлопчика по густій чуприні...

І так сталось, що замість однієї запланованої дівчинки вони поїхали додому із двома дітьми. Як виняток, документи на хлопчика мали принести потім. І почалось в їхній родині незнайоме і цікаве життя.

...Минули роки, а в пам'яті Марії не стерся той вечір, коли діти вперше переступили поріг свого нового дому.

Вона пам'ятала всі маленькі дрібниці, які тоді для неї - мами - мали велике значення.

- Іванку, відпусти мою ручку, не бійся, тепер я тебе нікому не віддам. Віднині ти мій синочок, ми вдома. Я, тато, Світланка і ти, - говорила вона, розбираючи хлопчика з того одягу, в якому він був у дитячому будинку.

Коли вони забирали ледь заспокоєного Іванка з будинку, вихователька принесла йому на заміну чисті штанця та сорочинку. Дорослі не хотіли його там перебирати, щоб знову не лякати і не нервувати.

– Дітки, тато зараз вдягне домашній одяг і я, а потім вся наша родина підемо вечеряти. Добре?

Марія займалась Іванком, а Євген – Світланкою. У нього трусилися руки, коли він схвилювано вів дівчинку до ванної кімнати, щоб вмити її заплакане личко. Після того рейваху, який вчинив хлопчик, вони хутко пішли із дитячого будинку. Єдине, що вимагала директорка від новоявлених батьків, – написати заяву на всиновлення хлопчика і дати розписку, що вони донесуть потрібні документи протягом кількох днів. Вона в них не сумнівалася, бо бачила, що має справу із порядними людьми. За довгі роки роботи в цій сумній установі вміла добре розпізнавати людей, наче наскрізь бачила та відчувала думки і могла безпомилково оцінити їхні наміри, тому на свій страх і ризик зробила для них такий виняток.

На її пам'яті це був перший випадок, коли одні батьки забирали двох дітей одночасно, і що це рішення вони прийняли упродовж кількох хвилин.

Перед тим Марія і Євген ретельно готувалися до приїзду дитини, знали, що приведуть у свій дім дівчинку, для якої купили ліжечко, одяг та різні іграшки. Для хлопчика в них не було нічого.

Після першої сумісної вечері, незвичної для всіх, але від того не менш веселої, дорослі розповідали дітям про їхній новий дім, показували, де вони будуть спати, їсти, бавитись. А потім усі разом пішли у ванну, щоб спочатку скупати Світланку. Хлопчик в'юнким хвостиком тримався за Марію, не відходячи від неї ні на крок. Він так само намилював мочалку і тер спинку задоволеній дівчинці. Батьки дозволяли йому брати повну участь у цій веселій процедурі. Діти заходилися сміхом. Ніхто до того не мив їх так ретельно в цікавій пухнастій воді, в яку Марія не пошкодувала влити пахучої пінки для дитячих купелей. Потім дівчинку поклали спати, і ця маленька білява лялька, замучена незвичним рухом, цікавими і приємними подіями, заснула за мить.

У хлопчика купель виявилася трохи сумнішою. Коли роздягнули, Марія побачила: без одягу дитини було «пучка духу».

– Господи, та який же ти худесенький, одні реберця виступають і маленька дупця, – Марія зітхала, натираючи мочалкою тільки маленького незнайомого їй синочка. Вона тільки тепер осягнула міру цієї великої відповідальності, яку вони взяли на себе отак одразу. Одна дитина, і двоє дітей – велика різниця, тим більше, коли ти їх не знаєш, бо не ростив із малечку, а вони впали тобі в руки отак, мов із небес.

Хлопчик ніби відчув її думки:

– Мамо, я буду дуже чемний, ви не хвилюйтесь...

Тут уже Марійка не втрималася, притиснула мокру дитину до своїх грудей і сльози невпинно лились із її очей.

Євген стояв за нею і тримав наготові великий рушник, щоб загорнути дитину, а з того всього загорнув у нього дружину.

– Тату, ти не мене витирай, а свого синочка, – опанувала себе Марія, і простягнула дитину чоловікові.

Тієї ночі вони трое спали на одному ліжку, посередині хлопчик, по боках – дорослі. Дитина майже до півночі тримала їх за руки, навіть увісні боячись відпустити, і лише коли батьки обережно відклали ручки дитини убік, вони змогли розпружитися і заснути. Хоча повноцінним сном назвати це було не можливо: вони боялися придавити дитину і раз за разом накривали хлопчика, щоб він не замерз.

Наступного дня усім сімейством поїхали вибирати ліжечко для Іванка, купувати для нього одяг і дозбирувати потрібні для усиновлення документи.

Марії здавалось, що її оточує якийсь ірреальний приемний світ!!! Вона не могла повірити, що все, що відбувається із нею зараз, – не сон, і ці двоє діточок, гарних, як казкові іграшки, є її дітьми, і що вона може ними опікуватися, цілувати їх і притискати до своїх люблячих грудей скільки їй заманеться і коли в неї буде на те палке бажання. Вона не могла намілюватися ними.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (http://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=22108826&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.